

Warszawa, 22 lipca 2026 r.

Osiągnięcie autonomii technologicznej pomoże Polsce zmienić pozycję odbiorcy na rolę producenta rozwiązań

W warunkach narastającego protekcjonizmu i rosnącej rywalizacji geopolitycznej budowa podmiotowości technologicznej staje się jednym z kluczowych elementów współczesnej polityki gospodarczej - to główny wniosek z raportu Polskiego Instytutu Ekonomicznego „Autonomia zamiast suwerenności. Ramy dla zarządzania zależnościami technologicznymi w Polsce”. Według jego autorów centralną kategorią w debacie na ten temat powinna stać się autonomia technologiczna rozumiana jako zdolność wspólnoty politycznej do samodzielnego podejmowania i wdrażania decyzji dotyczących technologii zgodnie z wyznaczonymi celami. Dla Polski proces ten powinien być częścią zmiany dotychczasowego rozwoju gospodarczego i przejściem od roli odbiorcy i poddostawcy technologii do roli producenta rozwiązań o wyższej wartości dodanej, co będzie przekładało się na tworzenie lepiej wynagradzanych i bardziej jakościowych miejsc pracy. Aby tak się stało, państwo powinno zidentyfikować kluczowe obszary zależności, stworzyć bazę krajowych firm, uczelni i instytutów posiadających istotne zdolności technologiczne, a także stworzyć mierzalne definicje „polskiej technologii”.

Potencjalne skutki unijnych inicjatyw na rzecz autonomii technologicznej

Suwerenność technologiczna oznacza, że państwo powinno dążyć do uzyskania pełnej niezależności lub samowystarczalności w zakresie wytwarzania najnowszych technologii. Ponieważ jest to standard niemożliwy do realizacji, autorzy raportu uważają, że celem zarówno europejskiej, jak i polskiej polityki powinna być identyfikacja kluczowych zależności technologicznych i świadomego budowania współzależności w globalnej sieci łańcuchów dostaw.

Unia Europejska podejmuje wiele inicjatyw na rzecz autonomii technologicznej, które wiążą się z dużymi szansami rozwojowymi dla Polski, z których najważniejsze to:

1. Wzrost inwestycji w europejskie technologie i przemysł

Zwiększenie inwestycji w europejskie technologie, przemysł i innowacje otwiera szansę na pojawienie się większej liczby europejskich projektów, konsorcjów i zamówień, w których mogłyby uczestniczyć również polskie podmioty. Dotyczy to zwłaszcza takich obszarów jak przemysł obronny, technologie cyfrowe, cyberbezpieczeństwo, chmura obliczeniowa, technologie net-zero czy przemysły energochłonne.

2. Europeizacja łańcuchów dostaw

Ograniczanie przez UE zależności od dostawców spoza Unii może zwiększyć popyt na europejskie produkty i usługi. Dzięki dużej bazie przemysłowej Polska ma szansę wzmocnić swoją rolę w europejskich łańcuchach wartości, zwłaszcza w produkcji komponentów, usługach technicznych i integracji systemów.

3. Zamówienia publiczne jako instrument wzmacniania dostawców krajowych

Większe znaczenie zamówień publicznych jako narzędzia polityki przemysłowej otwiera przed polskimi firmami szansę większego uczestnictwa w tych zamówieniach na poziomie krajowym i europejskim, o ile będą w stanie spełnić nowe wymagania związane z bezpieczeństwem, emisyjnością czy europejskim charakterem produkcji.

4. Rozwój kompetencji cyfrowych i autonomii cyfrowej

Unijne ramy suwerenności chmurowej mogą zwiększyć popyt na usługi europejskich dostawców. Dla Polski to szansa na rozwój firm zajmujących się integracją chmury, cyberbezpieczeństwem, migracją danych, *compliance* i obsługą sektorów regulowanych.

Jednocześnie logika wspólnego rynku, w której działają instytucje unijne, może się wiązać z ryzykiem, powodując:

1. Utrwalenie pozycji Polski jako zaplecza wykonawczego

Europeizacja łańcuchów dostaw nie musi automatycznie oznaczać awansu technologicznego Polski. Istnieje ryzyko, że Polska zwiększy swój udział w produkcji europejskiej, ale przede wszystkim jako zaplecze wykonawcze lub produkcyjne dla większych podmiotów z państw rdzenia UE.

2. Osłabienie pozycji części polskiego przemysłu przez kryteria niskoemisyjności

Ryzykiem dla Polski może być również silne powiązanie wsparcia przemysłowego z kryteriami niskoemisyjności. UE premiuje produkty i technologie o niższym śladzie węglowym. Ze względu na relatywnie wysoką emisyjność w części sektorów polskiej gospodarki, może to ustawić nasz kraj na gorszej pozycji w przetargach publicznych i programach wsparcia popytu.

3. Nowe zależności od europejskich hubów technologicznych

Ograniczenie zależności od jurysdykcji państw trzecich jest z perspektywy Polski korzystne. Jednocześnie istnieje ryzyko, że w praktyce doprowadzi do wzmocnienia już dziś największych europejskich dostawców chmury i usług cyfrowych.

4. Konsolidacja rynku telekomunikacyjnego i cyfrowego

Ryzykiem jest również możliwa konsolidacja rynku telekomunikacyjnego i cyfrowego. Fuzje mogą wzmacniać większych operatorów i sprzyjać koncentracji rynku.

„Z polskiej perspektywy zasadnicze znaczenie ma to, aby europejska autonomia technologiczna nie została zdefiniowana wyłącznie jako autonomia największych państw UE. Polska powinna zabiegać o takie ukształtowanie nowych instrumentów, które umożliwi awans w łańcuchach wartości, rozwój krajowych kompetencji, udział w konsorcjach badawczo-przemysłowych, dostęp do zamówień publicznych oraz budowę własnych zdolności opracowywania i produkcji technologii” – zauważa Filip Leśniewicz, starszy analityk z Zespołu Gospodarki Cyfrowej w PIE.

Trzy warunki osiągnięcia autonomii technologicznej przez Polskę

Skorzystanie z szans, jakie niosą ze sobą unijne zachęty w kierunku budowy autonomii technologicznej, a także uniknięcie związanymi z nimi ryzyk, wymaga spełnienia warunków polityczno-instytucjonalnych, przeprowadzenia diagnozy strategicznej, zmapowania zależności oraz sięgnięcia po właściwe instrumenty polityki gospodarczej i przemysłowej.

Wśród warunków polityczno-instytucjonalnych konieczne jest w pierwszym rzędzie wypracowanie politycznego i ideowego konsensusu dotyczącego autonomii technologicznej, co zapewniłoby stabilność długofalowych inwestycji i uchroniłoby polityki technologiczne przed presją krótkoterminowych cykli wyborczych oraz upolitycznieniem decyzji. Jednocześnie autonomia technologiczna powinna zostać wpisana w politykę przemysłową Polski i współtworzona przez świat pracy, by rozwijać krajowe zdolności produkcyjne, łączyć politykę technologiczną z kompetencyjną, ograniczać nierówności i koncentrację korzyści oraz redukować strategiczne zależności.

W zakresie diagnozy konieczne będzie zdefiniowanie obszarów działania państwa, gospodarki i społeczeństwa według stopnia wymaganej autonomii technologicznej, a także identyfikacja i opis zależności technologicznych. Powinno się to odbyć w szczególności poprzez rekonstrukcję powiązań technologicznych wzdłuż łańcuchów wartości (kluczowe komponenty, oprogramowanie, standardy, usługi) oraz wskazanie

punktów koncentracji dostaw i barier zmiany dostawcy. Niezbędne będzie również zdefiniowanie pojęć „polska firma” i „polska technologia” oraz wskazanie krajowych firm, instytucji badawczych i naukowych posiadających zdolności produkcji istotnych technologii lub potencjał do ich rozwijania.

Instrumentem polityki gospodarczej i przemysłowej, które powinny posłużyć budowie autonomii technologicznej jest wspieranie bezpośrednich inwestycji granicznych, których zadaniem ma być rozwój krajowych kompetencji technologicznych, a także utworzenie krajowego funduszu *venture capital* dla autonomii technologicznej. Państwo powinno również stworzyć dodatkowe instrumenty wsparcia takie jak niskooprocentowany kredyt czy dotacja dla projektów wzmacniających autonomię technologiczną oraz rozwijać zdolności produkcyjne w technologiach już funkcjonujących.

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny think-tank ekonomiczny z historią sięgającą 1928 roku. Jego obszary badawcze to przede wszystkim makroekonomia, energia, gospodarka światowa, gospodarka cyfrowa, ekonomia behawioralna oraz procesy społeczne. Instytut przygotowuje raporty, analizy i rekomendacje dotyczące kluczowych obszarów gospodarki oraz życia społecznego w Polsce, z uwzględnieniem sytuacji międzynarodowej.

Kontakt dla mediów:

Ewa Balicka-Sawiak

Rzecznik Prasowy

T: +48 727 427 918

E: ewa.balicka@pie.net.pl